

KMETSKI LIST

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inzerati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14 194.

Ob proračunski debati

Važno poglavje v političnem življenju je vsakoletna debata o državnem proračunu. Razume se, da nobeno urejeno gospodarstvo ne more izhajati brez proračuna, ki daje razmerna najbolj verno sliko o splošnem stanju. Toliko važnejši je državni proračun. Ne kaže nam namreč samo gospodarskega stanja, ampak nam odkriva tudi kulturne in socialne razmere, v kakršnih živi država oziroma njeni državljani. Zato v debati o proračunu pride v govorih poslancev na vrsto vse, kar katero pokrajino v državi teži in boli. Poslanei ne govorijo samo neposredno o proračunu, ampak obširno navajajo tudi razloge, iz kakršnih nameravajo glasovati za proračun ali proti njemu. Ti govori so zato važni in povedo mnogo, česar sicer nimajo državljani nikoli prilike videti v tako strnjeni sliki.

V parlamentarnih državah je navada, da se parlament ali narodno predstavništvo delita v vladno stran in opozicijo. Približno tako je tudi pri nas, čeprav izza 6. januarja 1929. leta še nismo prišli do pravega, neokrnjenega demokratičnega parlamentarnega sistema. Sicer pa o tem ne bomo danes razpravljali. Omenimo naj le še neko okolnost, ki se nam zdi za slovenske razmere vredna in celo nujno potrebna omemba! V zdravih in dovolj visoko razvitih političnih razmerah, kjer je politično življenje zrelo, ni med večino in manjšino sovraštva, ampak tekma za skupni blagor. Še nikdar se namreč ni zgodilo in nikoli se ne bo, da bi vsi ljudje o istem vprašanju mislili drugače. Potrebe pokrajin, slojev in stanov so kaj različne in si tudi v okviru iste državne skupnosti često močno nasprotujejo. Te je pač treba nekako spraviti v sklad in nasprotja premostiti na tak način, da je ustrezno kar mogoče največ pravičnim željam in potrebam raznih plasti. Da je v tako zamotanem nizu vprašanj lahko mnogo različnih, med seboj celo ostro nasprotnih gledanj, je razumljivo in tako rekoč neizbežno. Kjer pa nastanejo zavoljo tega osebna sovraštva ali pride celo do dejanskih razračunavanj, je to znamenje, da nekaj ni v redu, da je ozračje zastrupljeno, ali pa manjka politične zrelosti.

Naše potrebe

V zvezi z debato o našem državnem proračunu za leto 1938/39., ki je prav sedaj v narodni skupščini v največjem razmahu, nam stopajo nehote pred oči vse tegobe potekajočega proračunskega leta. Številni glasovi po časopisju vseh strank so med letom večkrat ugotavljali, da Slovenija kot obmejna in največjim nevarnostim izpostavljena pokrajina ni bila deležna tiste pozornosti, ki jo zasluži.

Če že popolnoma izločimo politično strankarska poglavja, ki so v Sloveniji bolj smešna karikatura kakor pa izraz po zrelosti stremečega hotenja, moramo ugotoviti, da nam to leto ni dalo in ni prineslo tega, kar smo vsi pričako-

vali od njega. Nihče ne zahteva in ne pričakuje čudežev, s polno pravico pa sme vsak državljan pričakovati izboljšanja oziroma vsaj napredka.

Najhujša rana

Kakšne so naše zdravstvene razmere? Sirok, kogar usoda tako udari, da mora iskati pomoči v ljubljanski državni bolnici. Kaj pomaga vsa požrtvovalnost zdravnikov in vsega pomožnega osebja, če pa ni prostora niti potrebnih denarnih sredstev za zdravljenje! Prenatrpne sobe, ki jih ni mogoče niti pošteno prezračiti, bolniki po dva v eni postelji, bolniki na tleh, na hodnikih, bolniki, ki obupno čakajo postelje in poslanjajo po stolih, to je slika naše bolnice. Kako naj bodo v takih razmerah mogoči uspehi? Naravnost občudovanja je vredna potrpežljivost zdravnikov in strežništva, da morejo še vzdržati v takih razmerah in celo imeti uspehe. Prav gotovo zasluži že njih delo in požrtvovalnost v tem, da dobe za svoje človekoljubno delovanje primerne prostore in potrebne pripomočke!

Blagostanje

To besedo kar vsi radi slišimo. Verjamemo ji včasih kakor verjemo v izpolnitev želja, ki že dolgo teže naša pričakovanja.

Naša javnost govori o blagostanju. Navaja za dokaz številke. Mnogi se pa začudeno vprašujejo, ali se te številke tičejo njih, ali morebiti zadevajo koga drugega.

Če je blagostanje, se pozna. Vsak več kupuje, več troši, spravlja se nad posle, ki ga sicer ne zanimajo. Zdaj pa kar pogledajmo slovenske kraje in stanove pa jih vprašajmo kako jih je blagostanje obiskalo!

Kmet

Predpust bi moral biti poln prešernih plesov, če bi se bil kmet srečal z blagostanjem. Ali je imel dobro letino, ali je imel dobre cene? Ali so mu bili znižani davki, ali je dobil podporo? Letina je bila slaba, cene tega kar je še mogel prodati, so določale organizacije, ki imajo kapitalistično podlago. Kmetu niso nič privoščile. Če je prodal malo bolje voliča, je nesel denar v Agrarno banko, ki nič ne odlašala, nič ne popušča. Zaostal je z davki, pa je gledal da jih plača, zakaj to je njegov ponos da jih plača, da ni dolžen stibre; čeprav je težko. Kdo naj mu da podporo če vsak ravno od njega zahteva, naj ga podpre?

Kako pa je kupoval? Dragi moji, po cenah, ki so jih določali zakoni dobička, ki se na njegovo plačilno zmožnost prav nič ne ozirajo, se posebej pa ne gledajo na to, da bi dražje ne nabavljali kakor prodaja. Ali je danes po vseh hišah sol, ali je povsod petrolej za luč? Ali so

Koliko je še drugih takih ran? Ali naj govorimo o davčni preobremenitvi Slovenije, ki poganja iz naše pokrajine industrijo, da se zavoljo suhih računov seli globlje v osrčje države? Če se začnemo tu vpraševati, od česa bo potem Slovenija živela, ni to izraz separatizma ali pretiranega pokrajinskega samoljubja, ampak vprašanje, ki v enaki meri zadeva središče kakor nas. Saj vemo, da nas pri nas zemlja nikakor in pod nobenim pogojem ne more prerediti, ampak da smo navezani na zaslužek, ki ga daje delovnim rokam industrija, in pa na dohodke iz tujkega prometa. To je vsa lepota naše pokrajine ne bo mogla trajno privabiti, če ne bo pogojev za njih udobnost, med katere spadajo zlasti dobre ceste. Če se bo po drugi strani umaknila z naših tal še industrija, od česa naj potem živimo?

To vse so vprašanja, ki se človeku vzbujajo ob proračunski debati. Ali bo v novem proračunu kaj teh vprašanj rešenih? Ali smemo pričakovati, da bo iz odlašanja in izgovarjanja razvoj vsaj v doglednem času prešel vsaj do — dobre volje, če že nič drugega?

otroci oblečeni, šole kurjene? Kje so številke, ki bodo razodevale, da so slovenske vasi prišle do kruha, tako kakor so ga izgubljale?

Meščan

Kakor se je tresel za borno službico, se še trese. Uradnik je sicer težko breme za kmeta, a do danes ni bil uvrščen med one, ki bi lahko povečali cene kmetijskim pridelkom. Meščan ni več tvorec kulture, živi za bori kruh in njegova sila se izčrpa v obrambi najenostavnejših življenjskih potreb.

Obrtnik in trgovec

se pritožujeta nad dajatvami, ki neusmiljeno rasejo in nič ne vprašajo, ali se rušijo morebiti sami izviri zanje. Če ne, jim pišejo oni, ki jim ni treba imeti čuta za splošnost. Njihovo pravilo ne daje dohodkov kakor nekoč, tudi njihovo življenje se giblje v tesno začrtanih mejah skrajnega varčevanja.

Roosevelt — 50 novih bojnih ladij

Ameriški prezident Roosevelt je predložil poslanski zbornici spomenico, v kateri zahteva za novo oboroževanje nič manj ko eno milijardo dolarjev. Zbornica mu je predlog z malimi izjemami skoraj v celoti odobrila. Roosevelt pravi: »Hočemo ohraniti Ameriki mir in naše orožje bo služilo samo za obrambo!«

Rodbinska zadruga na našem jugu

Rodbinsko zadrugo poznamo pri nas samo še iz pripovedovanja, ohranila pa se je še na našem jugu. Mislimo, da ne bo odveč in medsebojnemu spoznavanju celo prav koristno, če seznanimo s to obliko družinsko družabnega življenja tudi naše čitatelje. Članek je povzet iz lanske »Agrarne misli«, za katero ga je napisal g. Dušan Radovanović, nastavnik meščanske šole v Vršču.

— Težnja po čim trajnejši in boljši eksistenci na svetu je najbolj temeljni in najgloblji biološki zakon, ki se razteza ne le na človeka, ampak tudi na živali in rastline. To je nit, v katero se stekajo vsa zavestna in podzavestna stremjenja živih bitij. Ker pa je polno velikih in raznoterih ovir, ki nasprotujejo temu stremljenju, je vzniklo združevanje živih bitij, da bi bil na ta način cilj lažje dosegljiv. Izraz »boj za obstoj« je vsakomur znan. V tem boju za obstoj se je človek že v primitivni dobi družil s človekom in živaljo. Živali je udomačeval in jih privzgal za svojo službo, pa jim je skrbel za hrano in vzrejo. Z ljudmi se je družil, da bi lažje zmogel poljska dela in bi se bolj varno ubranil sovražnikov in zveri.

Vedno so bili človeku najbližji tisti ljudje, ki jih je vezala z njim krvna vez. Tako so tudi nastale

zadružne rodbine

in so bile povezane z bratstvom in rodnom. Take zadružne rodbine so toliko bolj spoštovali in cenili, kolikor več so imele članov. Lahko so obdelovale toliko večjo površino zemlje in redile toliko več glav živine. Spoštovanje zadružnih rodbin je še danes vidno po kmetih (namreč v Srbiji). O teh zadružnih rodbinah je naša (srbska) književnost spregovorila merodajno besedo, ki je zelo laskava. Celo po čitankah za ljudsko šolo so uvrščena berila, ki poveljujejo rodbinsko zadrugo in jo dajejo za vzgled mladini. Poleg vsega drugega je poglobljeno bilo v tem, da se iz njih vidi, kako se človek opira na človeka.

Pri nas (v Srbiji) je bilo tako pojmovanje in tak položaj do izbruha svetovne vojne. Po vojni se je to spremenilo. Zadruga so se jele cepiti in razpadati. Proces razpadanja se je pričel že pred vojno, vendar ga nismo občutili. Po vojni nas bode v oči in je sedaj v polnem razmahu. Pri opazovanju tega razvoja vzbujajo pozornost zlasti neka okolnost, namreč ta, da je cepljenje teh zadrug največje po onih krajih, kjer je racionalizacija gospodarstva največja, to se pravi: v bogatih krajih.

Pasivnost zemljišča ne more biti razlog za cepljenje rodbinskih zadrug. Tako imajo n. pr. zetska, primorska in druge banovine z veliko površino pasivnih zemljišč še danes razmeroma veliko število zadružnih rodbin. Res je, da posamezni člani zadruga odhajajo za zaslužkom po svetu, vendar zadruga ostane cela. Medtem ko po teh krajih opažamo to, pa zadruga v dunavski banovini hira. Toda ne samo to, ampak se celo manjša prirastek prebivalstva, ker se umetno omejuje število rojstev. Število otrok-edincev je v teh rodovitnih krajih mnogo večje kakor v pasivnih. V meščanski šoli v Vršču je vsega 292 učencev. Od tega števila je 52 otrok-edincev, kar pomeni 17,8%! Ko se ne bi prebivalstvo v dunavski banovini izpolnjevalo s priseljivanjem iz pasivnih krajev, bi ta primanjkljaj še vse močnejše občutili. Vendar je to vprašanje zase.

Iz tega izhaja spoznanje, da je vojna vzbudila težnjo po individualnosti, tehnika pa je to vsestransko podprla.

Tehnika

je osvobodila človeka od človeka in od živali. Domače živali — ti zvesti tovariši, pomočniki in redniki primitivnega človeka — se danes umi-

kajo motorju, ki opravlja vsa dela v prometu in kmetijstvu. Po časnikih čitamo, da je konj izginil z ulic velikih svetovnih mest. Kočijaža so prenesli v muzej. Medtem ko je v preteklosti žival služila človeku z življenjem in delom, mu danes služi s smrtjo — s kožo in z mesom. S pomočjo tehnike pa se človek ni samo osvobodil živali, ampak tudi človeka. Modernemu človeku ni več v taki meri potrebna pomoč sosedov in sorodnikov. S strojem lahko opravi vse pravočasno. Tehnika je omogočila, da družina z razmeroma majhnim številom članov lahko obdeluje sorazmerno veliko površino zemlje. Zadruga je v tem izgubila poglobljeno točko svoje obstojne upravičenosti. Zato »motorizirani kraji« tudi izgubljajo zadružne rodbine. Nadalje je tehnika omogočila to, da človek v skrbi za svojo varnost danes bolj računa z orožjem kakor z mišicami svojih tovarišev in bratov.

Po vsem tem razvoju torej rodbinska zadruga propada v nepopravnost. To je ukaz novega življenjskega stremjenja in neizbežna posledica tehničnega razvoja. Od zadruga ostaja samo še rodbinska vez med njenimi nekdanjimi člani. Materialne vezi in obveznosti iz teh razlogov bolj in bolj odpadajo. Za ohranitev stikov med člani lahko še povoljno vplivajo šege, toda tudi te pešajo, v kolikor so vezane na materialno pomoč (skupno delo, kakor je n. pr. pri nas v Sloveniji ličkanje koruze, metev prosa in podobno).

Kljub temu razvoj še ni prišel tako daleč, da bi človek popolnoma zadoščal sam sebi. Tako daleč tudi nikdar ne bo prišlo. Zato je moral rodbinsko zadrugo nadomestiti druga družabna oblika. Ta nova družabna oblika mora izpolniti dva pogoja:

1. Priznati mora človekovo individualnost, to se pravi, da mora osvoboditi človeka zadružnega jarma in nadzorstva tako zvanega hišnega starešine. Vsak človek mora imeti svojo hišo (in družino) in biti v njej gospodar.

2. Zagotoviti mora gmotno podporo in moralno pomoč, če kdo zabrede v težave.

Ta nova oblika, v kateri sodobni človek (zlasti kmet) dobi večjo samostojnost in pomoč v življenjski borbi je

zadružništvo.

Krvna vez ni pogoj za vstop v to zadrugo, pač pa socialna vrednost (poštenost) posameznika. S tem samim je že v naprej določena mera za izbiranje njenih članov.

Zadružna rodbina, utesnjena danes z ene strani s privilegiji (posebnimi pravicami), ki jih nudi zadružništvo, z druge strani pa s tehniko in človekovo težnjo po individualnosti, je danes brez dvoma v zadnjih vzdihljajih. Zaradi tega bo kmalu (zgodovinsko govoreno!) zadružna rodbina samo nepopravna preteklost. Ali je to dobro ali slabo, to je odvisno od tega, s kakšnega stališča stvar gledamo. Nesporno pa je tole: Trdnost duhovnih vezi, topla pristnost in nemejeno zaupanje med ljudmi — pa celo tudi med sorodniki — mora oslabeti zaradi razpadanja zadružnih rodbin. Kakšne bodo nadaljnje posledice? To bodo videli bodoči rodovi. Danes h koncu pravimo: cepljenje zadružnih rodbin je škodljivo. Ker pa je to neizbežno, mora zadružništvo kot naslednik zadružne rodbine podvojiti gojitev duhovne prisrčnosti med članstvom. Zadružništvo to lahko stori in bo tudi storilo.

Izvajanja gospoda Radovanovića so tudi za nas važna, čeprav so naše razmere precej drugačne kakor srbske. Res sicer že zdavnaj ne poznamo več rodbinske zadruga, poznali pa smo še do pred kratkim na kmetih nekaj, kar je bil v nekem oziru medel odmev, nekaj okrnili, pozni ostanek take zadruga. Pri nas na kmetih

je bila navada, da se je del otrok odrekel možitvi, oziroma ženitvi. Ostali so kot samski strici, oziroma tete doma na kmetiji, pomagali bratrogosposodarju pri delu in gospodarstvu ter puščali tudi svojo doto doma. Za kmetkega gospodarja pred dobrim pol stoletjem je bila to trdna in zanesljiva postavka, ki je danes ni več. Danes se kmetka družina razbeži; člani, ki odidejo, odneso s seboj lastno delavno silo in še denarni delež v obliki dote. Mladí gospodar ostane sam v času, ko bi bil pomoči in podpore najbolj potreben. In prav zato je — že brez ozira na mnoge druge važne razloge — tudi nam zadružništvo nujno in neizbežno potrebno. Skrbno strokovno delo, ki bi tudi s te strani osvetilo spremembe v strukturi naše vasi v času zadnjih stolet, bi nam brez dvoma odprlo in razkrilo marsikatero, danes skrito ali pozabljeno pot do globljega poznavanja in pravičnejšega pojmovanja razmer in problemov, ki na kmetih čakajo rešitve.

Nadžkof o radičevstvu

Glasiło nadškofa dr. Šarića piše o radičevstvu takole:

»Z njim smo dobili močan in popularen ljudski pokret, ki ima povsem etično in solidariščno obeležje, a vendar stremi za uveljavljenjem socialne pravice. Nekateri očitajo temu pokretu, da ni vsenaroden in da prihaja med nas Hrvate pod stanovskim naslovom kmetkega pokreta. Mi mislimo, da so ti očitki neosnovani. Vse je samo borba za ime, ki je nastalo čisto sporedno iz slučajnih prilik. Razvoj hrvatskega kmetkega pokreta dokazuje, da računa s potrebami in interesi vseh slojev hrvatskega naroda. Tako je osnoval Hrvatsko delavsko zvezo na temelju sodelovanja hrvatskih delavcev s kmeti in ostalimi stanovni. Prav tako priznava hrvatski narodni pokret tudi vsem drugim stanovom vse pravice. Nikogar ni med njimi, ki bi mogel dejati, da mu kmetki pokret škoduje. Z ustanovitvijo Hrvatskega gospodarskega sveta je osnova za sodelovanje razširjena na vse stanovne. Z njim je izločena razredna borba iz vrst hrvatskega naroda. Dolžnost katoličanov je, da z vsemi silami podprejo hrvatski kmetki pokret, ki postaja pravičen pokret za socialno reformo.«

Ta izvajanja nedvomno dokazujejo, da zidajo na pesek vsi tisti, ki upajo v obnovo ali sploh novo izgraditev posebne klerikalne stranke med Hrvati. Vsaj za Šarićevo nadškofijo to velja. Kako se bodo ravnali ostali hrvatski cerkveni dostojanstveniki, bomo kmalu lahko videli in spoznali. Po dosedanjih pojavih smemo menda sklepati, da tudi v splošnem prevladuje naziranje nadškofa Šarića, so pa spet druga znamenja, ki dajo slutiti, da hodijo nekateri vladike svojo pot.

Vrhovni forum združene opozicije

Delovni odbor združene opozicije je sestavljen po poročilu zagrebških listov takole: Za HSS inž. Košutić in dr. Šutej, za SDS dr. Kostić in Vilder, za staroradikale dr. Ninčić in Krsta Miletić, za demokrate Milan Groj in Božidar Vlajić, za zemljoradnike dr. Gavrilović in dr. Tupanjačin. Naloga odbora bo skrbeti za enotno izvajanje politične akcije združene opozicije. Vrhovni forum, kateremu je odbor odgovoren, tvorijo šefi vseh strank združene opozicije, torej dr. Maček, Ljuba Davidović, Miša Trifunović kot namestnik Ace Stanojevića, Adam Pribičević in Joca Jošanović.

Ko prelistate Kmetki list, dajte ga lepo v žep in pokažite ga sosedu. Opozorite ga na važnejše članke, ki so pisani v duhu kmetkega pokreta. Ne bo vam treba tega ponoviti trikrat, pa boste imeli pridobljenega novega naročnika za prihodnje leto.

Doma in drugod

Narodna skupščina

V parlamentu se vrši proračunska razprava. V soboto je bil sprejet najprej predlog verifikacijskega odbora za verifikacijo mandata poslancu Francu Novakoviču, ki je bil pri petomajskih volitvah izvoljen na dr. Mačkovi listi za djurdjevački okraj. Poleg tega je bila na vrsti verifikacija mandatov več novodošlih poslancem, ki so prišli v parlament mesto umrlih ali drugače izločenih poslancev. Za vse mandate sta večina in manjšina verifikacijskega odbora glasovali soglasno.

Po seji je predsednik zaprisegel vse nove poslance in je tudi g. Novakovič prisegel. V razgovoru je izjavil, da je prišel v parlament zato, ker nad 70% njegovih volivcev obsoja abstinenčno politiko.

Proti prodaji kmetijskih posestev

Narodni poslanec Milivoj Isakovič in tovariši so vložili predlog, naj se določbe točke 4. a § 471. zakona o civilnopravnem postopku z dne 20. februarja 1865., ki je veljal za kraljevino Srbijo, razširijo na kraljevino Jugoslavijo in ukinjajo vse druge določbe, ki tem določbam nasprotujejo. V imenu predlagateljev je poslanec dr. Kosta Popović utemeljeval nujnost predloga. Rekel je, da je mala Srbija že pred 70 leti ščitila malega kmeta s tem, da mu je zagotovila hišo, minimum zemljišča in vse potrebno orodje, ki mu ga nihče ni mogel odvzeti.

Pravosodni minister Simonović je odgovoril, da je problem res resen in nujen. Nujnosti pa mu ni priznal in je tudi skupščinska večina odklonila nujnost.

Isti dan je ljubljanski poslanec dr. Riko Fux govoril o centralizmu in birokraciji. Glede gospodarskega položaja Slovenije je naglasil, da še ni opaziti izboljšanja. Poslanec Voja Lazič je tudi pobijal trditve o blagostanju, ki naj bi se bilo v zadnjem času pokazalo na vasi. Poslanec inž. Zupančič je govoril o politiki sporazuma in izjavil, da bo glasoval proti proračunu.

Sporazum s pravoslavno cerkvijo

Po dolgem pričakovanju je bil končno dosežen sporazum med vlado in pravoslavno cerkvijo. O tem je sveti arhierejski sabor v posebnem komuniqueju obvestil pravoslavno duhovščino in narod. Kraljevska vlada je obžalovala znane žalostne dogodke z dne 19. julija lanskega leta. Glede vprašanja materialnih odškodnin oškodovancem, ki so bili prizadeti zaradi borbe proti konkordatu, je sveti arhierejski sabor na tej svoji seji ponovno izrazil svoje pričakovanje, da bo kraljevska vlada dala primerne odškodnine vsem prizadetim in da bo našla za to ne le zakonske nego tudi finančne možnosti.

Konkordat je definitivno pokopan in po slovesni izjavi vlade ne bo več predložen narodnemu predstavništvu.

Unitarizem — največja odlika

Ko bi kaj takega zapisali mi, bi nas naši »uradnici« unitaristi lopnili z loparjem po glavi, češ da izdajamo najvažnejše in najbolj svete interese slovenskega naroda. Toda zapisala je to beograjska »Samouprava« — kot glasililo JRZ. Nedavno namreč v nekem članku našteva najvažnejše odlike te primeroma mlade strankarske tvorbe. Med drugim pravi, da ima JRZ posebno zgodovinsko nalogo, varovati dedščino pokojnega kralja Aleksandra in voditi politiko pokojnega Nikole Pašića. JRZ ni niti plemenska, niti verska, niti pokrajinska, ampak čisto jugoslovanska stranka. Največja odlika JRZ pa je, da ima unitaristični program: en kralj, en narod, ena država, en zakon za vso državo in enakopravnost za vse državljane.

No, to je v ostalem čisto v redu in prav, le tega ne razumemo, čemu se slovenski del te stranke vselej tako razburi, kadar mi povemo popolnoma isto, kar trdi njihovo osrednje glasililo. Nemara bodo pa v bodoče bolj potrpežljivi, ko bodo imeli te glavne odlike natisnjene tudi na strankarskih legitimacijah JRZ. Kakor slišimo, bo dalo strankino vodstvo natisniti te glavne odlike na legitimacije in bodo tako novi unitaristi tudi službeno potrjeni.

Maniu, vodja kmetijske stranke v Romuniji.

V Šibeniku je tekla kri

V Šibeniku je bilo za zadnjo soboto večer napovedano predavanje g. D. Ljotića o ciljih Zbora. Okoli čitalnice na Poljani, kjer bi se bilo moralo vršiti predavanje, se je zbrala množica mladih demonstrantov, po trditvi beograjskega »Vremena« iz vrst bivše HSS in komunistov. Ko je prišel Ljotić predavati, so ugasnile v vsej četrti vse luči. Demonstranti so jeli s kamenjem napadati zborovalce in v nekaj trenutkih so bile razbite vse šipe na hiši.

Policija in orožništvo sta skušala s pozivi razgnati demonstrante, končno pa je prišlo do streljanja in pretepov. Demonstranti so pobili na tla poleg drugih tudi poveljujočega oficirja, nato pa je orožništvo pričelo streljati. Pri tem je bil ubit 18leten mizarški pomočnik Dragutin Belamarić, pek Peter Dujilo pa je dobil nevaren strel v glavo. Poleg tega je bilo ranjenih še 10 oseb, med njimi šest orožnikov, orožniški oficir in dva policijska stražnika. Pogreb ubitega Belamarića se je izvršil ob veliki udeležbi ljudstva brez incidentov, stanje ranjenega Dujila je resno, ostali ranjeni pa so iz bolnice že vsi odpuščeni v domačo oskrbo.

Preiskavo o tem dogodku vodita razen šibeniških oblasti še dva odposlanca banske uprave iz Splita.

Carina na uvoz strojev

V našo carinsko tarifo so sprejete nekatere važne spremembe. Stroji niso več za uvoz carine prosti. Dotična odredba se namreč glasi:

»Na nove predmete iz carinske tarifne številke 648—654 (lokomotive, parne turbine, parni stroji, motorji na pogon z nafto, petrolejem, benzinom itd., motorne brizgalne, hidravlični motorji in vodne turbine, motorna kladiva in dvigala, kompresorji, hladilni stroji, kmetijski stroji, stroji za obdelovanje lesa in kamenja), iz tarifnih številok 657 (tekstilni stroji, stroji za mline, pivovarne, za obdelovanje usnja, za cementarne,

keramični stroji, steklarski stroji, tiskarski stroji, čevljarški stroji, stroji za papirno industrijo, sladkorno industrijo in ostale industrije, stiskalnice, razen kmetijskih), iz tarifne številke 662 (ostali stroji in aparati, zlasti stroji na pogon s stisnjanim zrakom), iz tarifne številke 663, točka 1 in 2 (dinamostroji in elektromotorji preko 500 kg teže) in iz tarifne številke 664, točka 1 (transformatorji), ki izvirajo iz pogodbenih držav, za katere se dokaže s potrdilom trgovinskega ministristva, da se ne izdelujejo v državi, se plača carina 2 zl. din od 100 kg. Deli vseh omenjenih predmetov kakor tudi vseh strojev, kadar se uvozijo ločeno, se carinijo po materialu, iz katerega so izdelani, razen strojnih delov iz carinske tarifne številke 658.«

Jzvoz zdravilnih rastlin

V Zavodu za pospeševanje zun. trgovine je bila seja širšega strokovnega odbora za industrijske in zdravilne rastline z naslednjim dnevnim redom: 1. predlog za ustanovitev Centralnega urada za kontrolo in za promet zdravilnih rastlin. 2. Organizacija izvoza zdravilnih rastlin. 3. Izvoz bolhača v Združene države Sev. Amerike. Po izčrpnih debatih je bilo sklenjeno: 1. Ustanovi se osrednji organ za kontrolo izvoza zdravilnih rastlin, ki ima nalogo, da organizira zbiranje in izvoz zdravilnih rastlin. 2. Izvede naj se registracija izvoznikov zdravilnih rastlin, da se vidi, kdo vse ima pravico do izvoza teh rastlin. 3. Samo v register vpisanim trgovcem in izvoznikom naj se dovoli svobodna trgovina tako na notranjem trgu kot tudi pravica do izvoza. 4. Glede bolhača je bilo sklenjeno, da se mora takoj po trgatvi bolhač zbrati in dati v stiskalnico ter da se morajo proučiti nove metode za analiziranje bolhača v smislu izraženih želj kupcev. — Seji so prisostvovali poleg rednih članov širšega strokovnega odbora tudi zastopniki zainteresiranih ministrstev in zastopniki trgovcev in izvoznikov. Zastopnik Kmetijske zbornice pa sploh niso bili vabljeni.

Ruska ekspedicija na severu

Ruska znanstvena odprava, ki se pod vodstvom Papanina nahaja na ledeni plošči v severnem Ledenem morju, zadnje dni poroča, da se je položaj zanjo nekoliko izboljšal v primeri s prejšnjimi dnevi, ko je divjal tečajni vihar. Mraz je nekoliko popustil. Ta okoliščina je velikega pomena, saj je znano, da je Papaninova ekspedicija izgubila še poslednji večji šotor ter ima sedaj le še enega in še tega majhnega. Tudi veter je popustil. Ledolomilec »Tajmir«, ki je bil že prodril v območje stalnega ledu, je najprej zašel v precej hud snežni metež, vendar je davi lahko nadaljeval svojo pot.

Ledena plošča, na kateri se odprava nahaja, se ne lomi več, mraza imajo pa 16 stopinj pod ničlo. Ledeno ploščo žene morska struja iz Ledenega morja proti grönlandski obali, vetrovi pa jo potiskajo nekoliko proti jugovzhodu.

Nemci proti Židom

Boj proti židovstvu se v Nemčiji nadaljuje z vso neizprosno ostrojtjo. Po izložbah trgovin se pojavljajo napisi v arijskem (nežidovskem) poreklu razstavljenega blaga, ki da je izdelano izključno v arijskih tovarnah z arijskimi delavci. Te napise je izdelala za vse nežidovske trgovce protižidovska zveza konfekcijske trgovine »Adefac«. Se huje so nove omejitve za žide v nekaterih letoviščih. Tako bodo smeli odsej židje v Weisser Hirschu pri Dresdenu stanovati »samo v židovskih hotelih, v katerih ne bo uslužbena nobena sobarica nemške krvi izpod 45 let.« Sprehajati se smejo »samo v neposredni bližini kopalniških naprav, termalne vode pa so jim na razpolago samo med 13. in 15. uro.

Kaj se godi po svetu

V Romuniji

je Gogova vlada že odstopila, dokaz, da se režim s fašističnim nadihom ni obnesel. Krščanska ljudska Gogova stranka ni pri zadnjih volitvah mogla zbrati niti 10% oddanih glasov in je bila vsa zainteresirana politična javnost presenečena, ko je Goga dobil mandat za sestavo vlade. Po kratkih šestih tednih je moral prav tako nenadoma oditi — kakor je bil nenadoma prišel. Poleg težav notranjepolitičnega značaja so za to spremembo bili vsekakor merodajni tudi zuna-

Romunski kralj Karel

njepolitični oziri

Predsedstvo nove vlade je prevzel patriarh Miron Cristea, njegov namestnik in zunanji minister je Tatarescu.

Po izjavi patriarha Mirona so zunanjepolitične posledice nove vlade: Ojačenje zaupanja romunskih zaveznikov in sosedov, s katerimi hoče Romunija živeti v miru in sporazumu. V interesu

Al Capone, za Staviskim največji slepar na svetu, je nenadoma zblaznel na otoku Alcatraz, kjer je zaprt za svoje zločinske zasluge.

miru bo skušala nova vlada zunanjepolitična prijateljstva še razširiti.

Nova vlada je verjetno prehodnega značaja. Oblast je v rokah kralja.

Avstrija—Nemčija

Odnosaji med obema državama že dolgo niso najboljše. Marsikdaj je prišlo do ostrih trenj in v zadnjem času se je v nekaterih krogih celo šušljalo, da je na Bavarskem že vse pripravljeno za zasedbo Avstrije. Morda so bile to samo govorice, res pa je, da je bil sestanek kancelarja Hitlerja in avstrijskega kancelarja Schuschnigga zadnjo soboto v Berchtesgadenu tudi za mednarodno politično javnost precej veliko presenečenje.

O sestanku je bilo izdano uradno poročilo, ki pa o vsebini in uspehih razgovorov ne pove skoraj nič. Listi zato tudi po objavi tega poročila v glavnem samo ugibljejo in razlaga vsak po svoje pomen in namen tega sestanka.

Na podlagi teh ugibanj sklepamo, da je šlo pri razgovorih v glavnem za to, kako mislijo avstrijski uradni krogi glede vzpostavitve monarhije pod Habsburžani v Avstriji. Povratek te vladarske hiše namreč tudi rajhovskim Nemcem ni po volji. Seveda so bila na vrsti še druga važna vprašanja, o čemer bo kancelar Hitler podal poročilo v velikem govoru dne 20. t. m.

V zvezi s poročili o tem sestanku se širijo vesti o bližnji preosnovi avstrijske vlade. Pri tem naj bi zavzel mesto avstrijskega podkancelerja državni tajnik za varnost dr. Skubl, minister pravde pa bi postal državni svetnik Seiss-Inquart kot predstavnik struje, ki simpatizira z narodnimi socialisti.

V Angliji

je po zadnjih poročilih prišlo do ostrih nesoglasij med predsednikom vlade Chamberlainom in zunanjim ministrom Edenom. Chamberlain smatra za glavni cilj angleške zunanje politike sporazum z Italijo in koj na to sporazum z Nemčijo. Temu poglavitnemu cilju morajo po njegovem mnenju biti trenutno podrejeni vsi drugi interesi angleške politike.

Eden ne zanika tega stališča, upira pa se vsaki prenašnjivosti v tem oziru. Smatra pač, da bo čas in razvoj dogodkov sam prispeval svoje. Ker ima Eden za seboj le nekatere mlajše člane londonske vlade, je seveda velika večina na Chamberlainovi strani. Ker Chamberlain zastopa svoje stališče zelo odločno, gre mnogokrat tudi preko osebnosti zunanjega ministra. Zato nekateri menijo, da utegne ta razcep na Angleškem sprožiti krizo, ki bo imela velike posledice za angleško notranjo in tudi zunanjo politiko.

Konferenca Balkanske zveze

bi se morala vršiti te dni, a je na prošnjo romunske vlade odgodena do 25. t. m., da se bo mogla romunska vlada po sedanjih notranjih pretresljajih v Romuniji bolje pripraviti nanjo.

Na Daljnem vzhodu

so trajali že več trdnov siloviti boji za prehod Japoncev čez reko Hvaj. Zdaj so se Kitajci umaknili in omogočili Japoncem prehod. Obe stranki imata v teh velikanskih borbah silovite izgube in listi poročajo dan za dnem o novih tisočih ubitih.

Na ozemlju Kitajske, kolikor ga je še pod Čangkajškom, bodo Rusi zgradili letalske tovarne. Čangkajškova vlada je podpisala obvezo, da razen Rusije nobena druga država ne bo smela graditi letališč na tem ozemlju. Podpisana je tudi pogodba o zračnem prometu med Moskvo in Hankauom. Oskrbovala ga bodo ruska letala.

Mladina na vasi

Kmetske obletnice 1573, 1848, 1918

Kmetski stan ima svoje znamenite obletnice, katere bi moralo vse kmetsko ljudstvo poznati, se v nje poglobljati in črpati moči za težavno in naporno delo.

Kmetsko mladino posebno zanima obletnica mučeniške smrti Matije Gubca leta 1573. Na zverinski način so umorili prvega javnega borca za kmetske pravice in svobodo.

V februarju, ko proslavljamo po naših družtvih Matijo Gubca, naj bi letos ob 365letnici smrti kmetskega kralja vsa kmetska mladina dobro premislila borbo in tudi poraz Matije Gubca in tovarišev.

Ker pa vemo za vzroke poraza Gubčeve vojske moramo danes posebno paziti na uspehe v pokreth. Disciplin, zavest in sloga naj nas družijo in dovede do zmage.

S porazom kmetske vojske so na zunaj umirili kmetsko ljudstvo, a zatrli niso trdno vero do končne zmage pravice.

Po treh stoletjih mirnejše dobe je prineslo svetli žarek v kmetske domove leta 1848. 90letnico proslavljamo letos, ko je bil v avstro-ogrski monarhiji izdan zakon o odpravi desetine in tlake. Za tiste čase je bil to v resnici uspeh. A če pomislimo, da je z odpravo tlake in desetine bil takoj vzpostavljen davek.

Res, dali so kmetu osebno svobodo, a zasužnjili so ga »modernoc«. To leto je bilo leto osvobojenja po ponižajoči, kruti zatiranosti tujih fevdalcev. Bilo je trenutno zboljšanje, ki pa se je od časa do časa slabšalo.

Po velikem človeškem zločinu s svetovno vojno je nastopil razpad Avstro-Ogrske in dan rojenja svobodne države. Vse slovensko kmetsko ljudstvo je l. 1918. z navdušenjem in samo kmetu dano dobro dušo objelo brata Hrvata in Srba. 20letnica skupne države nam je pa prinesla dosti skušenj kakor tudi naukov za bodoče.

Vprašamo se, kaj nam je dala v 20 letih svoboda na gospodarskem, kulturnem in socialnem polju?

Kdo nam bo odgovarjal na vprašanja?

Veliki Osolnik

Lepa gorska vasica Veliki Osolnik se malokdaj oglasi v »Kmetem listu«, čeprav ga zelo radi beremo. Sedaj v predpustnem času je bilo tudi pri nas živahno, saj so naša brhka dekleta pričakovala snubcev — pa saj veste, kako je danes, malo je fantov, ki bi se oženili radi ljubezni, več pa je takih, ki gledajo po velikih dotah, katere pa prinesejo v hišo največkrat nesreče in prepir. Pretekli ponedeljek se je vršila v naši gorski vasi kmetska svatba, kakršnih je dandanes jako malo. Poročil se je priljubljeni pokretaš kmetskega gibanja tov. Tone Ponikvar s tovarišico Francko Marinček. Oba novoporočenca sta bila vseskozi vneta člana Društva kmetskih fantov in deklet, uživala sta med nami največje spoštovanje in ljubezen. Povabljeni smo bili vsi fantje in dekleta na ženinovem domu, kjer smo se razveselili ob zvokih harmonike in bili prijazno pogoščeni. Lahko rečemo, da ni še izumrla pri nas stara kmetska navada na svatbah, saj se samo na teh vidi vse starinske plese, ki so jih plesali naši že starejši možje in žene. Tudi ni še izumrla navada, da mora ženin, preden gre k poroki, poklekniti sredi hiše, da ga mati blagoslovi in poljubi z željo, da bi bil v zakonu srečen.

Želimo in upamo, da ostaneta novoporočenca še dalje člana našega kmetsko-mladinskega gibanja in jima želimo, da bi bila v zakonskem življenju srečna in zadovoljna! Urška.

Orla vas

Vse prijatelje našega mladinskega gibanja in napredka slovenske vasi prav vljudno vabimo na proslavo Matije Gubca, katero priredi tukajšnje Društvo kmetskih fantov in deklet v nedeljo, dne 20. februarja t. l. v dvorani Gasilskega doma v Trnavi s pričetkom ob 3. uri popoldne. Spored: 1. Kmetska himna »Zeleni prapor«. 2. Deklamacija: »Kronanje v Zagrebu«. 3. Predavanje o Matiji Gubcu. 4. Deklamacija: »Pred cesarjem«. 5. Igra »Užitkarji«, drama v 3 dejanjih — Počastimo spomin velikega mučenika in kmetskega kralja Matije Gubca, borca za pravice tlačanov!

Ig pri Ljubljani

Naše delavno Društvo kmetijskih fantov in deklet je priredilo na praznik v gostilni gospoda Franca Gerbca lepo obiskano in vsestransko uspelo kmetijsko večerjo.

Za prireditev je vladalo živahno zanimanje med našimi pristaši, a tudi nasprotniki so ji posvečali mnogo pozornosti. Z udeležbo nas seveda niso počastili, kljub temu pa so bili vsi prostori polni in je vladalo ves čas prireditve najlepše razpoloženje.

Posebno nas je veselilo, ko smo videli med mladino prav častno število starejših ljudi, uglednih gospodarjev, ki so tako izkazali priznanje stremljenjem in idealom kmetijske mladine.

Vsem, ki so z nami istih misli, bodi izrečena zahvala za njih pozornost, one pa, ki iz predsodkov še dvomijo, vabimo v svoj pošteni krog za dvig in napredek slovenske vasi.

Sv. Planina

Zimski čas nam daje še največ prilike, da se posvetimo sebi in da se čim bolj izobrazimo. V nedeljo 6. februarja t. l. se je vršil sestanek tukajšnjega Društva kmetijskih fantov in deklet, na katerem smo sklenili, da priredimo v najkrajšem času predavanje o združništvu, ki ga bo imel tov. Rudolf Drnovšek.

Nadalje smo sklenili, da bomo priredili primerno igro, kakor hitro bo nastopilo dovolj toplo vreme, ker nimamo dvorane in smo primorani prirediti igre pod kozolcem. Razumljivo je, da je to za nas velika ovira, vendar si drugače ne moremo pomagati. Kljub temu pa imamo dobro voljo in hočemo vestno vršiti svoje naloge.

Orla vas

V nedeljo 6. februarja t. l. smo zaključili pri našem Društvu kmetijskih fantov in deklet 10dnevni tečaj za pletenje in kvačkanje, katerega je organiziral Zenski odsek našega društva. Tečaj je vodila gđ. Lenčka Ocepik iz Volčjega potoka in se ga je udeleževalo večina članic, nekaj pa tudi nečlanic. Naučile smo se marsikaj, kar nam bo vedno dobrodošlo v poznejšem življenju. Delale smo bluze, puloverje, otroške obleke in podobne praktične izdelke. Uspeh je bil zelo zadovoljiv in smo prav hvaležne voditeljici tečaja, kakor tudi rodbini Povšetovi, ki nam je odstopila iz prijaznosti prostor na razpolago.

Mlatič

Poštena beseda

Z obema rokama rad podpišem besede, ki jih je v katoliški reviji »Čas« napisal znani novinar in publicist g. Franc Terseglav. Tam pravi med drugim:

»— da smo duhovno ohromeli, da svoje vere nismo dejno živeli in je ne živimo ne v sebi ne v odnosu do drugih tako celotno, kakor to zahtevajo potrebe časa, da zato radi beležimo pred na novo vstajajočimi vprašanji življenja v dozdnevne rešitve ali pa jih pod pretvezo, da resnično že poznamo in imamo, sploh prezremo, in da smo sami veliko doprinesli k temu, da smo javno brez prave moči in pogrešamo plodovitih pobud za razvoj in usmeritev bodočih velikih stvari, ki čakajo človeštvo. Če se vmislim v vse sodobne katoliške mislece, naj bodo filozofobogoslovci ali umetniški geniji in vidci, vsi povedo eno, da je v nas samih zlo in slabost, da so zunanji nasprotniki in nasprotstva le posledica naše ohladelosti, odrevenenosti in pomeščanjenega pakrščanstva, ki je skoro hujše od odkritega odpada, in da odrešenje ne more priti od drugod, kakor od znotraj, iz naših src in volje, iz integralnega izpreobrnjenja naše duše. Integralno katoličanstvo — če naj rabim ta sveže skovani izraz — mora izvojevati svojo zmago najprej in predvsem v svetišču osebnosti, v povratku k

evangeljskemu mišljenju in delovanju v duhu brezmejnne ljubezni, v brezobzirni borbi zoper malike sodobne družbe, katerim smo sami postavili oltarje v svojem srcu in ki jih danes maje in razbija neizprosno pravična usoda —«

O, kolikokrat mi je že bilo na srcu in tako rekoč pod peresom, da bi napisal prav iste besede, a mi ni bilo dano. Zato sem vesel, da jih je napisal g. Terseglav.

Streljanje v cilindec

Beograjski časopisi vedo povedati, da je dr. Maček prejel obširno pismo dr. Rudolfa Doboviška, advokata v Podčetrtku pri Kozjem, ki je bil pri volitvah dne 5. maja 1935 izvoljen na njegovi listi za narodnega poslanca za srez Šmarje pri Jelšah. Dr. Dobovišek se spoveduje v tem pismu na doigo in široko dr. Mačku, da je iz osebnih razlogov izstopil iz akcijskega odbora »kmetijsko-delavskega gibanja« v Sloveniji in iz konzorcija lista »Slovenska vas«. »Hrvatski dnevnik« pa k temu dodaja, da je s tem dr. Dobovišek prenehal biti član bivše kmetijsko-demokratske koalicije. Pri kmetijsko-delavskem gibanju (brez gibanja) v Sloveniji je ostal po tem takem razočaran in do ušes užaljen dr. Dragotin Lončar s svojim trdim cilindrom sam. »Uboga slovenska vas!« Najprej ga je zapustil kakor pravijo, sam voditelj težkega gibanja dr. Kukovec Vekoslav iz Maribora. Za njim je sledila Šiška, potem Koseze — nazadnje pa sam dr. Dobovišek, v katerega so bile uprte vse nade — kakor nekoč v zveličarja, ki je svet odrešil. Dr. Dobovišek je vztrajal dolgo — pa bi še — ali kaj hočete — če motorju bencina zmanjka — se po vseh fizičnih zakonih sam od sebe ustavi.

Ata narod so ob tej priliki pri svojih sedmih križih pri firkelcu tam za vodo dali od sebe jako pametno besedo. Rekli so: »da si dr. Maček ni zbral za svoje kandidate leta 1935, mož krepkih živcev in trdih hrbtnic«. Dodali pa so tudi nekaj o »broncu«, kjer pravijo: »da topogledno nista imela nič bolj srečne roke bivša voditelja slovenskega naroda.« Jaz priporočam in celo zahtevam, če se čuti na tem polju kdo od naših dnevnicarjev prizadetega ali užaljenega, da starega ata kar toži in zahteva od njega popolno zadoščenje in povrh pa še popravek po členu 26. tiskovnega zakona, da ni res — kar je res!

Zaupali smo v Boga

O akciji za sanacijo ljubljanske Zadržne zveze s pomočjo banovine razpravlja zadnji »Domoljub« v daljšem uvodniku in pravi: »Da se je treba najprej zahvaliti Bogu, ki nikdar ne zapusti onega, kdor v njega zaupa. Nato nadaljuje:

»Zaupali smo v Boga v teh težkih časih in nismo bili osramočeni. Zaupali pa smo tudi v naše vodilne moze in niso nas pustili na cedilu. Kljub navidez nepremagljivim težavam so prodrli in zmagali s svojimi zahtevami in storili svojo dolžnost v polni meri. To si moramo za vselej zapomniti. Danes imamo nov dokaz, da smemo in moremo zaupati vedno svojim slovenskim voditeljem dr. Korošču in onim, ki zvesto stojijo za njim.«

Zaprte ga, pa bo mic!

Zelenc, ki je zagledal luč tega objokanega sveta, kakor sem vam že poročal, proti volji krščanskih socialistov in tudi proti volji samega sivolasnega njihovega voditelja gospoda Jožeta iz Vižmarij-žajfa po vsega spoštovanja vrednem priznanem javnem delavcu profesorju Kocbeku s takole razpadajočo ničvredno žajfo:

»Dejanje« je mesečnik, list, ki ga je začela izdajati grupa izobražencev, katera se istoveti s stališčem prof. Kocbeka, ki je v »Dom in svetu« napisal od Cerkve obsojeni članek o razmerah v Španiji. Priznavajo se torej k obsojeni zmoti in pričenjajo izdajati nov list, da bi jo mogli širiti, ko jim je to v »Dom in svetu« postalo ne-

PRI KAŠLU
in
HRIPAVOSTI

Tussipect
"Beiersdorf"

okusno sredstvo
proti kašlju.
Dobiva se v vseh
Iekarnah.
Velika steklenica
Din 40—
Mala steklenica
Din 25—

Odobr. Min. soc. pol. i nar. zdr. S. Br. 2686321. X. 1937.

mogoče. Avtoriteta Cerkve jim je nič, lastna domišljava misel jim je vse. Pa še ta misel ni v resnici njihova. Tuja učenost je, ki jo je svoj čas že Cankar obsodil, otrovana in kužna. Sedaj pa tujo kramo prodajajo za svojo.«

Jaz res ne vem, kaj je treba tukaj opletati okrog njega s tako previdnostjo, kakor mlada mačeta okrog vrele kaše — zaprite ga, pa boste imeli pred njim mir! Če pa se bo pokazalo le kedaj, da je imel mož prav — se ga bo enostavno zopet proglasilo, kakor na primer Cankarja z Vrhnike, za svojega — pa bo zopet vse v redu!

Če se kaj ne spremeni

»Orač«, neke sorte glasnik, še neodrešenih zvezanih kmetov, javlja, da ima pripravljenih celih 26 organizacij za boj proti zadržnim zelenašem. »Vodstvo« iz Hrastja pri Kranju, žalostna mu majka, pa pripravlja ustanovitev nekega denarnega zavoda (samo denar mu še manjka). »Vodstvo« je tudi sklenilo, da prevzame Gospodarsko zvezo v Ljubljani (zakaj šele sedaj, ko je vse na psu). »Vodstvo« pravi dalje, da ima tudi posebne mladinske organizacije (menda v stroju), katerim namerava kupiti neke rumene srajce (s čigavim denarjem, ne pove). Dalje pravi ta ubogi orač: Če pojde vse po sreči, kakor je šlo na primer našim dragim bratom Slovakom po snegu v nedeljo na Gorenjskem, potem pričakujte vsi vi, ki še niste organizirani, da bomo nosili poleg srajc najmanj rumene gate.

280 brezbožnikov

Iz Celja nam poročajo, da je pisal »Slovenski Gospodar« v Ljubljano pretresljivo vest, da je bilo zadnje adventno nedeljo v Rusiji izvoljenih 280 brezbožnikov. V isti sapi pa sam sebe tolaži in pravi:

»Kar se tega tiče, se pač lahko tolažimo Slovenci s tem, da smo zadnje, to je prejšnje nedeljo, izvolili vernega cerkvi, Bogu in narodu zvestega senatorja in da so glasovali zanj vsi imenovani pobožni banski svetniki in še devet pobožnih narodnih poslancev, ki so spoznali svoj greh in se skesali, da so kandidirali svojcas na Jevtičevi listi — in grmeli na shodih proti tistim, katerim danes bogaboječe služijo.«

Jaz pravim, da je to rajžo proti svoji volji »Gospodar« dobro zadel — če mu bo šlo tako naprej, ga čaka še medalja.

Kmet, ki se zaveda svoje moči, ki ve, kaj pomeni zanj lasten dobro urejevan tednik, ta vsa tudi to, da je treba naročnino pravočasno plačati in pridobivati listu novih naročnikov.

Dopisi

Sodno zadoščenje Francu Severju

Pri občini Št. Jurij pri Grosupljah je opravljal tajniške posle izza leta 1933. mož splošnega zaupanja in poštenjak Franc Sever.

Nova občinska uprava pa je nenadoma leta 1936. izjavila, da se bo šele odločila glede njegovega službovanja. Ker mu je pa po prejšnji pogodbi tekla plača, a je zdaj ni več dobival izplačane, je leta 1937. tožil občinsko upravo, ta pa je v odgovor uvedla proti njemu disciplinsko postopanje in ga končno spravila na zatožno klop, češ da je v svojstvu občinskega tajnika pripravil gosпода župnika v Škocjanu Jakoba Zupančiča ob plačilo pogrebnih stroškov umrlega dobrovoljca Tomaža Lapajnetu. Šlo je še za velike zneske, nekoč za 30 din, drugič za celih 26 din!

Pri razpravi v Ljubljani, kjer je sodnemu senatu predsedoval sv. g. Lederhas, se je izkazalo, da noben očitek ne drži. Zato je sodišče

oprostilo g. Franca Severja vsake krivde in kazni ter dalo s tem po nedolžnem oklevetanemu možu popolno zadoščenje.

Nas to veseli, ker se vselej radujemo, kadar zmaga pravica, vsem občinam pa iz srca privoščimo, da bi imele take tajnike, kakršen je značajni poštenjak Franc Sever!

Vinski sejem v Ljutomeru

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi vinski sejem in razstavo vina v običajnem obsegu kakor prejšnja leta dne 8. marca 1938.

Vabimo vse vinogradnike iz ljutomerskega, gornjeradgonskega in štrigovskega okoliša, da razstavijo svoje vino. Tudi letošnji vinski sejem bo dobro založen z dobrim izbranim in mešanim vinom. Vino bo ocenjeno en dan pred razstavo. Oni, ki hočejo vino razstaviti, naj to prijavijo do 3. marca, vzorce pa pošljejo do 6. marca t. l. od vsake vrste po tri buteljke.

Kupci in vsi drugi interesenti pa se vabijo k obilnemu obisku te prireditve!

Otvoritev bo ob 9. uri, zaključek ob 20. uri.

× Banska uprava bo kupila vinogradniško posestvo poslanca Miha Brenčiča pri Sv. Barbari v Halozah in tamkaj napravila trsnico in drevesnico, ker je zemlja premalo peščena, bo potreba voziti pesek iz prejšnje dravske struge.

× Najzanimivejša knjiga letošnjega leta bo brez dvoma »Slovenka v sodobni književnosti«. V tej knjigi, ki jo izda založba »Slovenska knjiga«, bodo zbrani prispevki po možnosti vseh sodobnih slovenskih pesnic in pisateljic. Opozarjamo na to pomembno delo vse prijatelje lepe knjige, zlasti naše ženstvo in društva. Hkratu začne založba »Slovenska knjiga« v Kamniku izdajati s 1. marcem t. l. tudi mesečno revijo istega imena. Revija (12 števil na leto) in štiri v platno vezane knjige prejmejo naročniki za mesečno naročnino din 16.—. Naročila je treba nasloviti na: Založba Slovenska knjiga, Kamnik. Revijo urejuje književnik Ivan Albreht in je naslov uredništva: Ljubljana, Vodnikova cesta 13/II.

× Litija. V nedeljo 20. februarja bo po šolski maši ob 9. v litijski ljudski šoli sadjarski tečaj, ki ga priredi podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva. Vsi sadjarji lepo vabljeni. Vstopnine ni!

× V Št. Petru v Savinjski dolini je pred ča-

som neznan zlobnež zanel požar v kozolcu posestnika Karnovška. Zvezal je vse vozove z žico in tudi vhode v kozolec je preprečil z žico, da je onemogočil reševanje.

× V Ločici pri Polzeli je utonil Viiko, 2 letni sinko posestnika Andreja Serdonerja. Zašel je v strugo, po kateri je voda speljana iz Savinje, da goni mlin in žago. Kako je zašel otrok v vodo, ni mogel nihče ugotoviti, ko pa so ga našli, mu ni bilo več pomoči.

× V Vlahovcih v Bosni se je obesil 12letni Jovo Čečar. Svojemu stricu je bil ukradel iz kovčega 41 din. To so zvedeli starši in so sinčka pokarali. To ga je tako potrla, da je najprej vrnil stricu ukradeni denar, potem je pa odšel k sosedu in se obesil.

× V Sisku je ondan na industrijskem tiru podstavil 5letni Jurica Poljak pod vagon nožico, da bi ga ustavil. Otroci so premaknili prazen vagon in ker proga nekoliko visi, se je jel vagon potem sam premikati naprej. Tedaj je neki otrok zaklical malemu Jurici naj podstavi nogo pod kolo in ustavi vagon. Deček je to storil in kolo mu je zdrobilo nožico. Malo je manjkalo, da ni prišel pod vagon.

× Poljedelska ogledna in kontrolna postaja v Splitu. Ministrski svet je na predlog ministra za poljedelstvo odobril banu primorske banovine vsoto 200.000 din za nakup potrebnega zemljišča, kjer se bo v Splitu zgradilo poslopje poljedelske ogledne in kontrolne postaje. Ker je banska uprava že kupila to zemljišče, je odbor za oceno državnih nakupov na svoji zadnji seji ta nakup odobril.

× V Osjeku je umrla čudaška starka, baronica Pavla Veseli, znana pod imenom »mačkamama«, v starosti 81 let. Nekdaj je v družabnem življenju Osjeka igrala veliko vlogo, nazadnje pa je obubožala in živela v revščini. Postala je čudaška samotarka. Na svoji pristavi in pozneje tudi v svoji hiši v Osjeku je imela pravcato farmo psov, mačk, ptic in celo leva je imela v svoji hiši. Nedavno so ji hoteli leva prodati na dražbi, a ni bilo nobenega kupca.

× Banovina zvišala ceno cepljenega trsja od 1 din za komad na 1 din 50 par in sicer z odlokom banske uprave III/4 No. 6433/1 z 16. oktobra 1937. Le kmetovalci, ki nimajo drugih dohodkov kot iz kmetijstva in pa cerkvene nadarbine dobe še po stari ceni 1 din. Vprašamo upravičeno, ali so cerkvene nadarbine bolj potrebne kot n. pr.

Domači dogodki

× Na Letencah pri Goričah je nedavno izročil svoje posestvo pridnemu in delavnemu nečaku, 29letnemu čevljarju Joahimu Kokalju, ki je hišo lepo preuredil, da je v čevljarški delavnici zaposloval tudi do 10 pomočnikov. Izprva je bila sloga v hiši. Pa sta se stric in nečak sporekla zaradi lovske puške in naposled še zaradi služkinje, s katero je stric imel ljubavno razmerje in jo je nameraval poročiti. V sredo je Joahim v Kranju nakupil usnja in se okrog 17:30 vrnil domov. Stopil je še k stricu v sobo, zvečer je nameraval dalje po opravkih v Tržič. Stric je ležal za pečejo in ko je Joahim nič hudega sluteč stopil v njegovo sobo, je starec planil pokonec, pograbil nož in ga zasadil nečaku naravnost v srce. Kri je brizgnila daleč naokrog. Joahim je še stekel iz hiše čez most, a po 100 korakih se je zgrudil z zevajočo rano. Pomočniki so ga prenesli nazaj domov, kjer je izkrvavel. Zločinski stric je med tem pobegnil z nožem v gozd, vendar se je vrnil in so ga orožniki z Golnika odgnali v zapor.

Kmetstvo in fašizem

Tudi agrarni politiki je po tem pojmovanju dan poseben cilj, ki »se nahaja zunaj območja kmetijstva in gospodarstva...«

Agrarni politiki narodnega socializma ni cilj to, da agrar pomaga samemu sebi, da poveča rentabilnost radi sebe samega. (Čeprav so tu tuje besede, razume vsakdo njih domači pomen, ali ne?) Agrarna politika narodnega socializma stremi za tem, da iz agrarizma stremi za tem, da iz agrarizma napravi orodje svoje splošne nacionalne politike. Vsekakor stremi fašizem v vseh oblikah za tem, da se vas in kmetstvo izločita kot nekaj posebnega in da postaneta na podlagi tega temelj nove nemške fašistične politike.

Kmetstvo ni več pridobitni sloj, ampak »prehranjevalni sloj«, ki nosi v sebi tudi velike rasne prednosti. Po besedah kmetijskega ministra Darea »je kmetstvo edini pravi vir krvi z velikimi življenjskimi rezervami in etično močjo in je zato najboljši temelj za zgradbo naroda (nacije). Naciji pa ni potrebno vse kmetstvo, ampak samo majhen del, izbran in zvest, ki ga je treba podpirati in obvarovati, da lahko postane »novo plemstvo krvi in talc. In kadar koli v Nemčiji naglašajo kmetstvo, mislijo samo na ta njegov izbrani del, ki naj postane nosilec fašistične oblasti na kmetih.

Temeljni zakoni nove nemške agrarne politike sta zakon o staležu prehrane (Reichsnähr-

standgesetz) z dne 13. septembra 1933 in zakon o dedni kmetijski posesti (Reichserbhofgesetz) z dne 29. septembra 1933. S prvi zakonom je prehranjevalnemu sloju prepuščena regulacija vse proizvodnje in prodaje kmetijskih pridelkov preko komplicirane, centralizirane prisilne in nadzorne organizacije. Organizacija prodaje je izvedena preko monopolskih zvez za vsako panogo kmetijstva, s čimer bi radi dosegli izenačenje kmetijstva z industrijo. Ta način pa dejansko koristi samo majhnemu delu premožnih kmetov in veleposestnikov, medtem ko je mali kmet potisnjen s tržišča z raznimi sredstvi (predpisi o količini pri prodaji, kakovosti itd.). Podobno je s kontrolo proizvodnje.

Zakon o dednem kmetiskem posestvu izvaja dejansko še večjo diferenciacijo. O nemškem kmetijstvu vemo, da je bilo že prej v socialnem oziru močno raznoliko: od junkerja in veleposestnika do srednjega in malega kmetijskega gospodarstva in kmetijskega delavstva. Fašizem ni samo obdržal te neenakosti, ampak jo je s svojo agrarno politiko še v veliki meri povečal, čeprav je stalno naglašal enakost nemškega kmeta in vasi. Za svojo moč na vasi fašizem ni iskal zaslonbe v delovnih množicah, ampak pri junkerjih, veleposestnikih in pri prav malem delu srednjih kmetov, v čemer je ravnal na las enako kakor v mestih.

Za te namene je zakon o dednem kmetiskem

posestvu, ki se do neke mere naslanja na stare nemške dedne šege, ustvaril novo kategorijo »dednih kmetov« in »dednih kmetij« (»Erbhofbauer«, »Erbhofs«), ki jih obravnava posebej in so deležni pomembnih gospodarskih in političnih prednostnih pravic. Posestvo preide nedeljeno na enega samega naslednika, prosto je velikega dela javnih dajatev in ni ga mogoče niti obremeniti niti odtujiti. Kot kmetisko posestvo smatra zakon samo tisto, ki lahko kmeta in njegovo družino hrani in oblači brez ozira na tržišče in splošen gospodarski položaj, kot mejo največjega posestva pa jemlje 125 ha. Ker je s predpisi o izvrševanju zakona z dne 20. oktobra 1933 odrejeno, da je najmanjša mera 75 ha lastne zemlje, je jasno, da ta zakon obsega samo del srednje in velike posesti (ker je tudi posestvom z nad 125 ha dano na izbero, da se proglase za dedna posestva), medtem ko je večina srednjih posesti, vsa mala kmetijska posesti in vse kmetijsko delavstvo prepuščeno svoji usodi. Dednih posestev je 1. januarja 1935 naštetih samo 665.000. Ker niso izključeni nekateri dvomljivi primeri, bi utegnilo to število narasti največ do 700.000. To je približno 12% vseh kmetijskih gospodarstev in 30% vseh kmetij z nad 2 ha zemlje. Na Turinškem so proglasili za dedno posest samo natančno 20% kmetij. Po drugih pokrajinah jih je še manj. Tako je v okraju Altenkirchen (Porenje) od 10.000 kmetijskih posestev uvrščenih med dedne samo 650, v okraju Daunu od 4.500 le 215, čeprav je v tem okraju 1500 kmetij z več kakor 75 ha zemlje.

(Konec prih.)

vinogradnik, ki je slučajno zraven kak mali čevljarček, krojač, sodar in slično?

× **Nov slovenski tednik.** V Mariboru je začel zadnjo soboto izhajati nov tednik »Edinost«, ki ga urejuje novinar France Gerželj. List bo po vtisih prve številke zastopal težnje, ki označujejo v Sloveniji kmetsko gibanje.

× **V Beogradu** bo od 19. do 27. t. m. vsedrjavna lovska razstava, za katero je dovolilo prometno ministrstvo polovično voznino, veljavno za odhod od 17. do 27., za povratek pa od 19. do 29. t. m. Obiskovalci razstave naj kupijo na odhodni postaji cele vozne listke in legitimacije št. 13, potem se pa lahko s potrdilom, da so obiskali razstavo, vrnejo z istimi voznimi listki.

× **V Dračevu pri Zemaniku** v Dalmaciji je 18letna Mara Količ zaklala svojega prijatelja Stojana Zekića. Zekić je bil oženjen, a žena mu je težko zbolela, tako da ni bilo nobenega upanja, da bi okrevala. Mož je začel ljubavno razmerje z Maro in obljubljal ji je, da se bo poročil z njo po ženini smrti. Mara je na to pristala. Toda Zekićeva žena je težko bolezen srečno prebolela in potem je Zekić Maro zapustil. Dekle se mu je maščevalo in ga zaklalo.

× **Za dograditev oceanografskega zavoda v Splitu** je v proračun prosvetnega ministrstva vnešen poseben amandman, ki pooblašča prosvetnega ministra, da najame v gornji namen posojilo v znesku 7 milijonov dinarjev.

× **Prve v Zenici izdelane tračnice.** Te dni so prišle iz železarne v Zenici prve tračnice. Tovarna je izdelala 20 vagonov tračnic za normalni tir. Tračnice se bodo porabile za vicinalno progo Vršac—Pančevo.

× **V Koprivnici** je nedavno vlomil v cerkev bivši ključavničarski pomočnik Matija Butkovič, ki ga sedaj zasledujejo varnostne oblasti. Odnesele so s svojimi tovariši za okrog 10.000 din plena. Butkovič, ki je star 53 let, je pobegnil najbrž nekam v okolico Ljubljane, ni pa izključeno, da se skriva tudi v mestu.

× **V Mariboru** je v neki gostilni dobil pekovski pomočnik Franc Saller božjasten napad. Med prenosom mu je neki žepar izmaknil denarnico z zadnjim denarjem. Pač skrajna podlost, da se človek loti onemoglega in nezavestnega bolnika!

× **V Ljubljani** je ondan tramvaj blizu Bavarskega dvora podrl kmetico Ivanko Meden iz Preske. Hotela je prekoračiti tramvajsko progo, a jo je doletela nesreča. Poškodbe menda niso nevarne, vsekakor pa tudi ta primer velja ljudem z dežele, naj bodo previdni, ko prihajajo v mesto.

× **Pri Sv. Treh kraljih na Pohorju** je pred kratkim umrl 65letni posestnik Andrej Lesjak. Moževo smrt je njegovo 60letno ženo tako presunila, da je še ona dan po moževi smrti umrla. Tako so trije otroci v dveh dneh postali popolne sirote.

× **V Zagrebu** se je v Maksimirskem parku zavoljo bede pred kratkim obesil brezposeln trgovski pomočnik Ivan Brlić, star 48 let.

× **V okolici Brežic** so sklenili rokomavharsko zaveznitvo Ivan Štefančič, France Hastiger, Tone Miler in Anton Kerin. Začeli so krasti po vaseh ob Krki, a te dni so vdrli v zidnico Ferdinanda Roša v Stari vasi, kjer so ukradli več ruh, nekaj posode in nekaj posteljne odeje. Potem so se ponoči splazili v shrambo videmskega župnišča, odkoder so odnesli celo zalogo preka-jene svinjine in masti. Naslednjo noč so vdrli v

hišo posestnice Marije Maver v Stari vasi in ukradli dva nahrbtnika, več ženske obleke in 10 parov nogavic. Orožniki tatinsko četvorko pridno zasledujejo.

× **Blizu Dobrovec** pri Mariboru so delavci pred kratkim zjutraj našli vsega ožganega in mrtvega pos. sina Antona Lešnika od Sv. Miklavža pri Hočah. V nekem vinotoču v Dobravcih so bili sinoči zbrani nekateri fantje in se pri-

jetno zabavali. Med njimi je bil tudi 18letni Anton Lešnik. Sodeč po vseh okoliščinah, je Lešnik na poti domov v jutrnjih urah splezal na drog električnega daljnovođa Maribor—Ptuj. Visoka napetost električne struje, ki znaša 35 tisoč voltov, ga je ubila. Tragično pri stvari je, da je izvršil samomor na istem kraju tudi Lešnikov brat. Kaj je pognalo nesrečnega fanta v obup, ni znano. Ni izključeno, da gre za nesrečo.

Poglej, babica! Kako je Rezikina obleka siva, če jo primerjaš s tvojim belim predpasnikom!

No seveda, saj moje perilo tudi ni navadno oprano, temveč je oprano z Radionom!

Navadno oprano perilo ima odsev nekake sivine, ker navadna pralna sredstva odstranjujejo nesnago samo s površine. Radion pa nudi več: pri kuhanju perila se namreč razvija na milijone kisikovih mehurčkov, ki pronicajo skozi tkanino in odstranijo vsako, še tako globoko utrto nesnago. Na ta način postane perilo popolnoma čisto in zato tudi bleščeče belo.

Schichtov

RADION varuje perilo

Važnejša radio predavanja

od 20. do 26. februarja 1938.

Nedelja, dne 20. februarja: 17.00: Za uspeh v živinoreji.

Ponedeljek, dne 21. februarja. 18.00: Zdravstvena ura — 18.40: O Branislavu Nušiču.

Torek, dne 22. februarja. 18.40: Judje in gospodarstvo.

Sreda, dne 23. februarja. 18.00: Opazuj in poskušaj — 18.40: Pomen socialnih pogodb za izseljence.

Četrtek, dne 24. februarja. 20.00: Kako je Peregrin Pajek praznoval debeli četrtek.

Petek, dne 25. februarja. 11.00: Šolska ura: Iz življenja gluhoneme mladine — 18.00: Žena v slikarstvu in njeno stremljenje.

Sobota, dne 26. februarja. 18.40: Ureditev hudournikov — 20.00: O zunanji politiki.

Sejmi

20. februarja: v Tuhinju, Vidmu ob Savi;

21. februarja: Višnji gori, Vel. Laščah, Braslovčah;

22. februarja: Ormožu, Mariboru, Podčetrtku v Veračah, Teharjih, Dolnji Lendavi;

23. februarja: Celju, Ptuj, Trbovljah;

24. februarja: Moravčah, Studencu pri Krškem, Cerknici, Turnišču, Lescah, Žubni, Šošanju, Kozjem, Beltincih, Laškem, Rogateu, Slov. Bistrici;

25. februarja: Mariboru, Rajhenburgu;

26. februarja: Brežicah, Celju, Trbovljah, Blanci.

Vrednostni papirji

2½% Vojna škoda	Din 428—429
7% investijsko posojilo	Din 95—96
7% Drž. hipotek. banke	Din 100—101
6% begluške	Din 80—81
4% agrarne	Din 54—55
7% Blair posojilo	Din 85—86
8% Blair posojilo	Din 93—94
Privilegirane agr. banke	Din 216—218

»Naš čaj« mešanica domačih čajnih rastlin!

Najboljši nadomestek za inozemske čaje.

Po odobrenju ministrstva socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu z dne 11. maja 1935. S. br. 14.004

Naprodaj pri:

Kmetijski družbi r. z. z o. z.
v Ljubljani

Danes potrebujete gumeno obutev in tople nogavice

35.-

Za hišno delo in na dvorišču tople čevlje iz mešanice sukna in gumijastim podplatom.

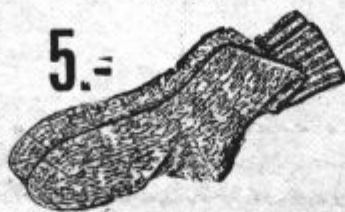
6.-

Močno in tople bombažaste nogavice za dom in trg.

69.-

Najbolj praktičen in mogoče nizek čevlji za gospođinje, katere imajo česte opravila izven doma. Izdelan iz močnega boksa in elastičnim nepremočljivim podplatom.

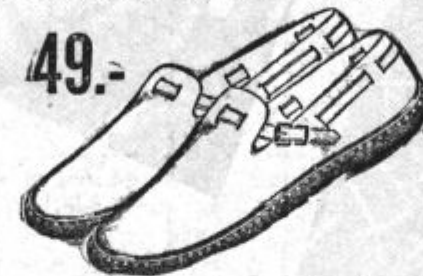
5.-

Vsak praktičen človek kupuje nogavice »Rajšak«. Trajne — elastične — cenene.

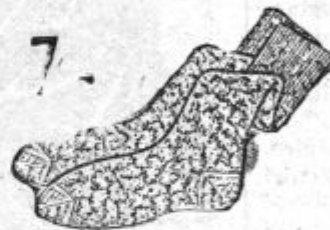
39.-

Zenski nizki čevlji iz lak-gumija s pojačano konico, zelo uporabni v dežju in blatu.

49.-

Čvrst in trajen opanek iz močne kože in s trajnim gumijastim podplatom, ki ne prepusca vlage. Najboljša obutev za poljedelca za vsako priložnost, zebli na posvetu ne rjave.

7.-

Močna nogavica iz bombaža, ki vam čuva zdravje in prihrani na čopu. Česana za isto ceno.

89.-

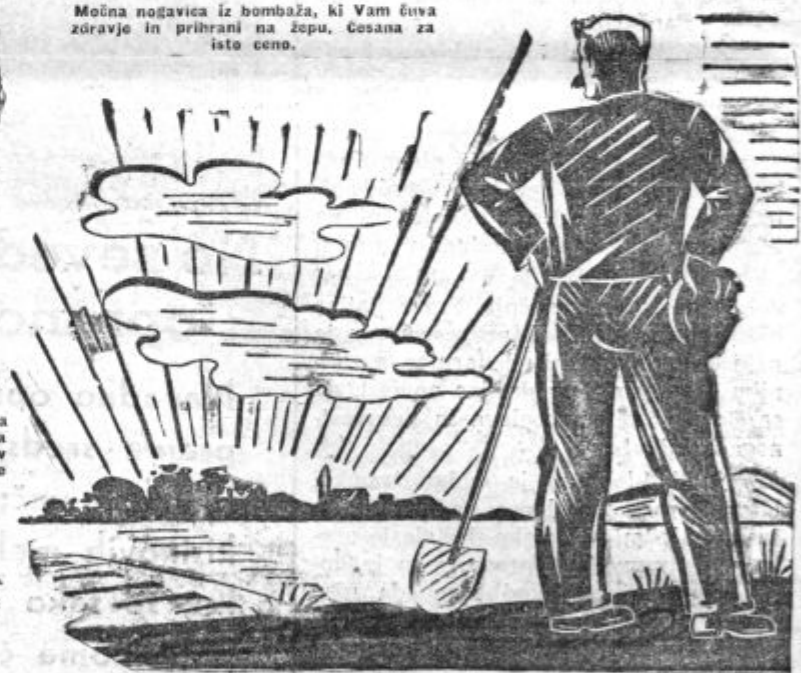
Čevlji za delavce in poljedelce iz masne kravine z nepremočljivim gumijastim podplatom. Široka oblika tega čevlja vam omogoča lahke in udobno hojo.

99.-

Edini material za obutev, ki ne prepusca vlage, je guma. Nasoga poljedelca, delavca v kanalih, na stavisan, pri močenju lana, v gozdevih, na cesti itd. si ga ne morete zamisliti brez teh čevljev.

Bata

TISKOVINE vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ - ZANKL

tovarna olja, lakov in barv

družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

EKONOM

osrednja gospodarska zadruga r. z. z o. z. v LJUBLJANI

dobavlja na veliko vse deželne pridelke po najugodnejših cenah